

GÜVENLİKLEŞTİRME

Dr. Fulya Hisarlıoğlu
Doğuş Üniversitesi
fhisarlioglu@dogus.edu.tr

ÖZET

Güvenikleştirme yaklaşımı, dil bilimsel analizler ışığında derinleştirdiği kavramsal çerçevesi ile alternatif güvenlik teorileri arasında anılmaktadır. Objektif ve verili güvenlik tehditlerinin varlığını sorgulayan Kopenhag Okulu'nun geliştirdiği bu yaklaşım, güvenliği bir söz-edim olarak tanımlamaktadır. Karar alıcıların bir meseleyi ulusal güvenliğe ilişkin hayati bir tehdit olarak tanımlamaları yoluyla geliştirilen güvenikleştirme pratiği, ilgili sorunun olağan siyasi süreçlerin dışına itilmesine yol açmakta ve çözüme yönelik izlenen acil eylem politikalarını meşrulaştırmaktadır. Bu yönüyle güvenikleştirme kavramı, güvenliğin siyasiliğine işaret etmektedir. Ulusal güvenliğe yönelik tehditlerin söylem yoluyla inşa edildiğini vurgulayan bu kavram, güvenikleştirici elitlerin güvenlik politikası inşa süreçlerinde oynadıkları rolün ve söz konusu güvenikleştirme pratiğinin halktan bulunduğu desteğin önemine değinir.

ATIF İÇİN: Hisarlıoğlu, Fulya, "Güvenikleştirme", *Güvenlik Yazıları Serisi*, No.24, Ekim 2019.
https://trguvenlikportali.com/wp-content/uploads/2019/11/Guvenliklestirme_FulyaHisarlioglu_v.1.pdf
DOI: 10.13140/RG.2.2.20824.65289

**Bir meseleyi
güvenlik gündemi
içinde tartışmak,
sorunun
çözümüne
yönelik acil ve
olağanüstü
yöntemlerin
benimsenmesini
meşrulaştırma-
caktır.**

Güvenlikleştirme, güvenlik tehditlerinin söylem yoluyla nasıl inşa edildiklerini anlamaya çalışan eleştirel güvenlik çalışmaları yaklaşımının literatüre kazandırdığı kavramlardandır. Güvenlikleştirme pratiği, bir meselenin politika yapıcılar tarafından, güvenlik gündemine eklenmesi ve bu söylem doğrultusunda şekillenen olağan dışı siyasi işleyişlerin meşrulaştırılması olarak tanımlanabilir. Buna göre, ulusal güvenliğe ilişkin kaygılar, siyasi öncelikleri belirleyerek, devletin rutin siyasi düzenini ve işleyişini bozan politikaların geliştirilmesine yol açar. Bir meseleyi güvenlik gündemi içinde tartışmak, sorunun çözümüne yönelik acil ve olağanüstü yöntemlerin benimsenmesini meşrulaştıracaktır. Buradan yola çıkarak, güvenlikleştirme, söylem yoluyla tehditlerin inşa edildiği ve tehditlere karşı alınan olağandışı önlemlerin meşrulaştırıldığı bir uygulamaya işaret eder.

Güvenlikleştirme kavramını güvenlik çalışmaları alanına yerleştiren Kopenhag Okulu olarak anılan eleştirel inşacı analizcilerdir. Kopenhag Okulu, Kopenhag Üniversitesi bünyesinde 1985 yılında kurulan *Barış ve Çatışma Araştırma Merkezi*'nde oluşturulan Avrupa Güvenliği Çalışma Grubunun, Avrupa güvenliğinin askeri unsurların dışında kalan yönlerinin kapsayıcı biçimde ele alındığı bir proje çalışması ile gündeme gelmiştir. 1980'lerin ikinci yarısından bu yana gelişen Kopenhag Okulu, güvenlik tehditlerinin kapsamı ve ortaya çıkışı hususlarında eleştirel bakış açısının gelişmesine katkı sağlamıştır.

Soğuk Savaş döneminde ulus devletlerin ve süper güçlerin askeri güvenliklerini önceleyen realist/geleneksel güvenlik anlayışı, küresel güvenlik gündemine egemen olmuştu. Bu durumun teori ve pratiğe yansımaları, sosyo-ekonomik eşitsizlikler, çatışmaların adil ve barışçı yollarla çözümü, toplumsal kimliğe dayalı güvenlik kaygıları gibi meselelerin güvenlik gündeminin dışına itilmesi olmuştur. Soğuk Savaş boyunca realist/geleneksel yaklaşımların etkisinde kalan güvenlik gündemi, Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte farklılaşmış, güvenliğin tanımı ve öznesi gibi hususlarda alternatif yaklaşımların etkisi hissedilmeye başlanmıştır. İki kutuplu sistemin ortadan kalkmasıyla, küresel ve ulusal siyasetin askeri güvenlik odaklı gündeminin yerini, çeşitlenen ve her geçen gün daha da küreselleşen tehditleri kapsayan 'yeni güvenlik' gündemi almaya başlamıştır (Bilgin, 2010). Çevre, nükleerleşmenin yarattığı potansiyel riskler, birey ve toplumların ekonomik güvenliği ile artan etnik çatışmalar nedeniyle gündeme yerleşen kolektif kimliklerin güvenliği gibi konular, güvenlik gündeminin derinleşmesi ve genişlemesi gereğini doğurmuştur (Buzan vd., 1998).

Karar alıcıların sorunları güvenlik gündeminin parçası olacak şekilde tanımlamaları, güvenlik tehditlerinin söylem yoluyla inşası pratiğini doğurmaktadır.

Söz konusu düşünsel dönüşüm, devletlerin askeri güvenliğini esas alan geleneksel güvenlik anlayışı ile bireyi ve toplumu ilgilendiren her tehdit unsurunu güvenlik gündemine entegre etmek gereğini savunan yeni nesil güvenlik anlayış(ları) arasında yaşanan rekabetin arka planını oluşturmaktadır. Yeni güvenlik teorileri içinde anılan ve geliştirdiği eleştirel inşacı bakış açısıyla diğer yaklaşımlardan farklılaşan Kopenhag Okulu, geleneksel ve alternatif yaklaşımlar arasında yaşanan tartışmada orta yol olarak doğmuştur (Açıkmeşe, 2011: 57). Bu çerçevede, Kopenhag Okulu, güvenlik gündeminin askeri güvenlik dışındaki unsurları da kapsayacak biçimde genişletilmesi gereğini savunurken; bireyi ilgilendiren her konunun güvenlik gündemine yerleşmesinin de (güvenikleştirilmesinin) riskler barındırdığını ileri sürmektedir. Şişirilmiş bir güvenlik gündeminin ortaya çıkartacağı en ciddi risk, demokratik ve siyasi süreçleri sekteye uğratacak pratikler doğurmasıdır. Bu nedenle, her unsurun güvenlik tehdidi olarak tanımlanmasını eleştiren Kopenhag Okulu, güvenlik tehditlerinin ortaya çıkışını anlamaya ve güvenlik gündeminin temel referans nesnelarini belirlemeye odaklanmıştır.

Ekolün etkili isimlerinden Buzan, Wæver ve De Wilde (1998: 23) güvenikleştirme pratiğini bir söz-edim (*discourse as practice*) olarak tanımlarlar. Dil kuramlarından esinlenen güvenikleştirme yaklaşımına göre, güvenlik, bir sorunun objektif ve gerçek bir tehlike arz ettiğinden ziyade bir sorunun güvenlik gündemi içinde tanımlanma/adlandırılma eylemi yoluyla güvenliğin muhteviyatı ve alınacak önlemlerin belirlemede oluşuna işaret etmektedir. Burada 'dil' sadece bir iletişim aracı olarak kabul edilemez; daha ziyade anlamın üretildiği ve dilsel pratiklerle başkalaştığı bir alan olarak görülür. Dilin çerçevelediğinin ötesinde bir öz, bir metafizik gerçeklik yoktur. Dolayısıyla, tanımlama/adlandırma pratiği, izlenecek politikalara dair pratikleri de inşa etmektedir. Karar alıcıların sorunları güvenlik gündeminin parçası olacak şekilde tanımlamaları, güvenlik tehditlerinin söylem yoluyla inşası pratiğini doğurmaktadır (Buzan, Wæver ve De Wilde, 1998: 23).

Bu noktada Kopenhag Okulu, bir sorunun 'gerçek bir güvenlik tehdidi' olup olmadığını sorgulamak yerine, bu durumu çerçeveleyen söylemin nasıl inşa edildiğine odaklanmaktadır. Buradan hareketle, Wæver (1995) güvenliğe dair tehditlerin belirlenmesinin siyasiliğine işaret eder. Bir başka deyişle, bir meselenin güvenikleşebilmesi için, siyasi elitlerin ya da güvenlik politikalarına etkisi olan grup ve kişilerin meseleyi acil ve olağanüstü tedbirler almayı gerektirecek kadar ciddi bir güvenlik sorunu olarak tanımlaması gerekmektedir. Örneğin ABD Başkanı George W. Bush'un 11 Eylül saldırılarının ardından yaptığı 'Şer Ekseni' konuşması, söz-edim olarak

**İç politika-dış
politika inşa
süreçlerinin
keskin hatlarla
birbirinden
ayrılmayacak
kadar geçişken
ve girift olduğu
görülmemektedir.**

güvenlik tehditlerinin tanımlanmasına iyi bir örnek teşkil etmektedir. Ocak 2002’de halka seslenen Bush, ABD’nin karşılaştığı güvenlik tehditlerinin küresel terörle sınırlı olmadığını; İran, Irak ve Kuzey Kore gibi tahribat gücü yüksek kitle imha teknolojilerine sahip ülkelerin terörizmi desteklemek suretiyle ulusal ve küresel güvenliği tehdit ettiklerini ileri sürmüştü. ABD’nin 2003 yılında Irak’ı işgalinin söylemsel arka planını oluşturan bu yaklaşım, Irak ve anılan diğer ülkelerle yaşanan sorunların güvenlikleştirilmesiyle sonuçlanmıştır. Bu durum, uluslararası hukukta devlet egemenliğinin dokunulmazlığı ilkesinin ihlalini ve Irak’ın işgalini politika üreticiler nezdinde meşrulaştırmıştır. ABD yönetiminin bu güvenlikleştirme stratejisi, iç siyasette de yankı bulmuş ve Vatandaşlık Yasası (*Patriot Act*) olarak anılan bir dizi olağanüstü hâl tedbirinin yürürlüğe girmesini sağlamıştır. Vatandaşların banka hesaplarının incelenmesi, telefon görüşmelerinin gayri-hukuki biçimde dinlenmesi, usulsüz gözaltı ve tutuklama işlemlerinin gerçekleştirilmesi gibi hususlar, vatandaşların hak ve özgürlüklerini kısıtlayıcı bir ortamın doğmasına neden olmuştur. ABD Başkanı Bush’un 11 Eylül saldırılarının ardından Amerikan halkına hitaben yaptığı konuşmada, ABD’nin küresel terörle mücadelesini haçlı seferlerine benzetmesi de özellikle Müslümanlara yönelik bir siyasi baskı ortamının oluşmasına ön ayak olmuştur.

Güvenlikleştirme yaklaşımına göre, bir sorunun siyaset üstü ve olağan dışı tedbirler gerektirecek derecede ciddi bir güvenlik tehdidi olarak tanımlanması, objektif (verili) bir durum değildir. Öte yandan güvenlikleştirme öznel (*subjective*) bir pratik de değildir. Yani, siyasi elitlerin kendi öznel yargılarından yola çıkarak, bir sorunu varoluşsal bir tehdit olarak dayatmaları güvenlikleştirme dinamiklerini açıklayamamaktadır. Nitekim, Buzan, Wæver ve De Wilde (1998: 31), güvenliğin tanımına ve sorunların güvenlik tehdidi olarak çerçeveselendirilmesi pratiğine ilişkin objektif ve öznel yaklaşımların yetersiz olduğunu altını çizer. Bu noktada, güvenlikleştirmenin süjeler-arası (*intersubjective*) bir sosyal inşa süreci olduğunu iddia ederler. Güvenlikleştirici aktörlerin söylemlerinin, politika çıktılarının muhatapları kitleler (izler-kitle - *audience*) tarafından kabul görmesi ve izlenen olağanüstü hal politikalarını desteklemesi gerekmektedir. Aksi takdirde, güvenlikleştirme pratiği, güvenlikleştirici elitlerin rutin siyasi işleyişlerin dışına çıkan politikalar izleyebilmeleri için gereken siyasi ortamı sağlayamayacaktır. Mesele bu yönüyle ele alındığında, iç politika-dış politika inşa süreçlerinin keskin hatlarla birbirinden ayrılmayacak kadar geçişken ve girift olduğu görülmektedir.

Güvenikleştirme

pratikleri

beraberinde

bürokratikleş-

meyi ve

teknokratik

yönetim

anlayışını da

getirir.

Söz-edim yaklaşımı ışığında, siyasa inşası süreçleri üç farklı düzeyde gerçekleşmektedir. Buna göre, meseleler ciddiyet derecelerine göre siyaset dışı (*non-politicized*), siyasi (*politicized*) ve güvenikleştirilmiş (*securitized*) olarak sınıflandırılmaktadır. Güvenikleştirmenin yaşandığı düzey, en radikal ve siyaset üstü politikalar izlenmesini gerektiren düzey olarak karşımıza çıkar ve güvenikleştirilen meseleler birey, toplum ya da devlet için varoluşsal tehditler olarak sunulur. Söz konusu varoluşsal tehditler ancak 'siyaset üstü' mekanizmaların işletilmesiyle savuşturulabilir. Güvenikleştirilen meselelere ilişkin izlenen politikalar, vatandaşların hak ve özgürlük alanlarını kısıtlayan, güvenikleştirici aktörler tarafından şiddet kullanımını meşrulaştıran, rutin karar alma mekanizmalarını felce uğratan ve mutad siyasi süreçler ile hukukun dışında kalan acil müdahale mekanizmalarını meşrulaştıran bir söylem çerçevesinde inşa edilir.

Tüm bu üretim ve meşrulaştırma süreçleri, söylemsel pratikler olarak tartışılır ve bünyesinde sosyo-politik hiyerarşiler ile güç ilişkilerini barındırır. Bir başka deyişle, güvenikleştirme pratiği ile devlet ya da güvenikleştirici aktörler, bir meseleyi özel alana taşıyarak, sorunun üstesinden gelebilmek için gerekli önlemleri almak için kendilerine imtiyazlı statü inşa ederler (Wæver, 1995: 55). Böylece güvenikleştirme pratikleri beraberinde bürokratikleşmeyi ve teknokratik yönetim anlayışını da getirir.

Öte yandan, pek çok ulusal güvenlik meselesinde güvenikleştirici aktör genellikle devlet olmakla birlikte, mutlak güç sahibi olan bir güvenikleştirme aktörü bulunmamaktadır. Örneğin, nükleerleşme karşıtı hareketler 1970'lerin ortalarına kadar güvenlik söyleminde yer almamasına karşın, 1970'lerden sonra güvenikleştirici aktör olarak karşımıza çıkmaktadır (Açıkmeşe, 2011: 65). Bu noktada, güvenikleştirme pratiğinin siyasi ve sosyal aktörler arasındaki mevzilenmeyi şekillendirdiğinden de bahsedilebilir. Kaliber (2005: 33), Türk dış politikasında Kıbrıs sorununu incelediği çalışmasında, Türkiye'nin resmi Kıbrıs politikasının 'teknokrat ve otoriter bir söylemle siyasetsizleştirildiğini' ileri sürer. Yazara göre, Kıbrıs sorunu, Türkiye'nin ve Kıbrıs Türk toplumunun varoluşu ve bekasına yönelik bir güvenlik tehdidi olarak tanımlanmasının ötesinde, Türkiye siyasetinde askeri stratejilerin ve çıkarların öncelendiği bir siyasal düzenin topluma dayatılması pratiğidir. Bu da siyasi elitlerin hareket alanını daraltan ve askeri-sivil bürokratik yapıları siyasa belirlemede imtiyazlı konuma yerleştiren bir siyasi ortamın oluşmasını sağlamıştır.

Güvenikleştirici aktörlerin tehdit gündemini kontrol etmeleri, rutin siyasi süreçlerin askıya alınması sonucunu doğurması nedeniyle problemli bir durumdur. Kopenhag Okulu, bu noktada, bireyin hayatını tümüyle kapsayacak

biçimde geniş güvenlik gündemi oluşturulmasını eleştirmektedir. Bu eleştiriden hareketle, Okul, güvenlik gündemini askeri olmayan unsurları da kapsayacak biçimde geliştirecek ancak her tehdidi kapsamayacak biçimde daraltarak, beş temel güvenlikleştirme sektörü bulunduğunu ileri sürmektedir. Buna göre, geleneksel güvenlik anlayışının temel öznesi olan devletlerin saldırı ve savunmaya dayalı askeri kabiliyetlerine yönelik tehditleri içeren askeri güvenliğin ötesinde siyasi, ekonomik, toplumsal ve çevresel unsurlara yönelik tehditleri de içeren çok sektörlü bir güvenlik anlayışına ihtiyaç vardır. Güce dayalı ilişkileri içeren konular askeri sektörün temel tartışmalarını kapsamaktayken, devletlerin kurumsal istikrarı ve bekası gibi tartışmalar siyasi sektörün konularıdır. Ticaret, üretim, ekonomik bağımlılık/bağımsızlık ve finansal ilişkiler ekonomik güvenliğin gündemini oluştururken, insan-çevre ilişkisi, biyosferin güvenliğine ve sürdürülebilirliğine dair tartışmalar da çevresel güvenliğin gündemini oluşturmaktadır (Buzan, 1983).

Anılan güvenlik sektörleri ilk bakışta bireyin yaşamının her alanını kapsayan geniş bir güvenlik gündemi içeriyor gibi görünse de, güvenlikleştirme, tehditlerin kapsamı kadar inşa ile de ilgili bir pratik olduğundan, söylemle tanımlanmayan hiçbir unsur güvenlik tehdidi olarak karşımıza çıkmayacaktır. Bir başka deyişle, söz konusu sektörel bakış açısı, reel/objektif güvenlik tehditlerinin olduğu alanlardan ziyade, güvenlikleştirme söz-edimlerinin gerçekleştiği alanlar olarak kavramsallaştırılmaktadır. Bununla beraber, güvenlikleştirme pratiği olağandışı hollere zemin hazırladığından, demokratik bir siyasi ortamın oluşmasına engeldir. Bu nedenle Kopenhag Okulu, siyasa inşasında ‘güvenlik-dışlaştırma’ pratiğini savunur. Buna göre, sorunların rutin siyasi süreçler içinde, demokratik işleyişleri sektöre uğratmayacak biçimde güvenlik gündemi dışında tutulması gerekmektedir (McDonald, 2008). Daha çok siyaset ve daha az güvenlik yaklaşımı (Wæver, 1995) olarak da tanımlanabilecek bu durum, güvenlik gündemi içinde tartışılan sorunların siyaset sektörüne çekilerek tartışılmasını savunur. Bu yönüyle güvenlikleştirme yaklaşımı, normatif duruşu nedeniyle diğer yeni nesil güvenlik teorilerinden ayrılır.

Son dönem güvenlikleştirme yazınında en çok tartışılan konuların başında göç olgusunun güvenlikleştirilmesi gelmektedir. Örneğin Avrupa’da artan göç ve göçmen karşıtlığını güvenlikleştirme perspektifinden tartışan Mandacı ve Özerim (2013), Avrupa’da radikal sağ partilerin göçmenlere yönelik güvenlikleştirici ve dışlayıcı söylemlerini incelemiştir. Bu çerçevede, Avusturya Özgürlük Partisi ve İsveç Demokratları Partisine mensup elitlerin söylemlerinde, göç olgusu, ulusal değerleri ve kültürü yozlaştırıcı bir toplumsal güvenlik tehdidi olarak tanımlanmakta ve acil ve kapsamlı bir göçle

mücadele politikasının gerekliliğine işaret edilmektedir. Göçün toplumsal güvenliğe dair bir tehdit olarak güvenikleştirilmesi konusunda, 2016 yılında Britanya'nın Avrupa Birliği (AB) üyeliğinden çıkması yönünde kampanya yürüten popülist sağ toplumsal ve siyasal grupların söylemlerini de tartışmak gerekir. Brexit yanlısı kampanya yürüten bu gruplar, İngiltere'nin artan AB entegrasyonunun başta Macaristan ve Polonya olmak üzere Doğu Avrupa ülkelerinden İngiliz topraklarına yapılan göçleri artırdığı ve bu durumun İngiliz kimliğini erozyona uğrattı yönünde propaganda yürütmüşlerdir. Göç etmek suretiyle İngiltere'ye yerleşen bireylerin, İngiliz kimliğini zamanla ortadan kaldıracak bir toplumsal güvenlik riski taşıdığı argümanı, göç olgusunun güvenikleştirilmesi çerçevesinde tartışılabilir (Browning, 2018).

Güvenlik kavramının siyasiliğine işaret eden güvenikleştirme yaklaşımı, güvenlik tehditlerinin sosyal inşası konusunda geliştirdiği bakış açısıyla eleştirel güvenlik çalışmaları yazınına katkı sunmuştur. Temelde ulusal güvenliğe ilişkin tehditlerin güvenlik gündemini oluşturan aktörlerin söylemleri ve bu söylemlerin kitleler tarafından kabul görmesi yoluyla kurgulandığını ileri sürerek, geleneksel güvenlik çalışmaları yazınına genişletmiş, farklı yönlerin araştırmaya dahil edilmesinin önünü açmıştır.

KAYNAKÇA

Akgül-Açıkmeşe, Sinem, (2011). “Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni Klasik Gerçekçilikte Güvenlik Tehditleri”, *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 8, Sayı 30, ss. 43-73.

Bilgin, Pınar (2010). “Güvenlik Çalışmalarında Yeni Açılımlar: Yeni Güvenlik Çalışmaları”, *Stratejik Araştırmalar*, Cilt, 8, No. 14, ss. 30-53.

Buzan, Barry, Ole Wæver ve Jaap de Wilde (1998). *Security: A New Framework for Analysis*. Boulder, Londra: Lynne Rienner Publishers.

Browning, Christopher S. (2018). “Brexit, existential anxiety and ontological (in)security”, *European Security*, Cilt, 27 (3), ss. 336-355.

Kaliber, A. (2005). “Securing the Ground Through Securitized 'Foreign' Policy: The Cyprus Case”, *Security Dialogue*, Cilt 36 (3), ss. 319-337.

Mandacı, Nazif ve Gökay Özerim (2013). “Uluslararası Göçlerin Bir Güvenlik Konusuna Dönüşümü: Avrupa’da Radikal Sağ Partiler ve Göçün Güvenlikleştirilmesi”, *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 10, No. 39, ss. 105-130.

McDonald, Matt (2008). “Securitization and the Construction of Security”, *European Journal of International Relations*, Cilt 14 (4), ss. 563-587.

Ole, Wæver (1995). “Securitization and Desecuritization”, Ronnie Lipschutz (der.), *On Security*. Columbia: Columbia University Press, ss.46-86.

EK OKUMA

Buzan, Barry ve Lene Hansen (2007). *International Security*. Londra: Sage Publications.

Huysmans, Jef (1998). “Revisiting Copenhagen: Or, On the Creative Development of a Security Studies Agenda in Europe”, *European Journal of International Relations*, Cilt, 4 (4), ss. 479-505.

Huysmans, Jef (2006). *The Politics of Insecurity: Fear, Migration and Asylum in the EU*. Londra: Routledge.

Uluslararası İlişkiler Konseyi (UİK) Derneği, Türkiye’de uluslararası ilişkiler çalışmalarının gelişimine katkıda bulunmak, ilgili alanlarda çalışanları bir araya getirmek ve çalışmalarını desteklemek amacıyla bir grup akademisyen, medya çalışanı ve dışişleri mensubu tarafından 2004 yılında tarihinde kurulmuştur. 2010 yılından beri *International Studies Association (ISA)* ortak kuruluşu ve 2016’dan beri de *Balkan Political Science Association (BPSA)* üyesi olan UİK, iki yılda bir düzenlediği *Uluslararası İlişkiler Çalışmaları ve Eğitimi Kongresi* ile *Güvenlik Akademisi* ve *Dış Politika Akademisi* eğitim programlarını gerçekleştirmektedir. Uluslararası İlişkiler disiplininin Türkiye’deki gelişimine katkı yapmış öğretim üyelerine yönelik *Ustalara Saygı Ödülü* ile genç akademisyenlere yönelik *Teşvik Ödülü* veren UİK, başta *Uluslararası İlişkiler* dergisi ile *Güvenlik Çalışmaları* serisi olmak üzere kapsamlı bir yayım programı ile *Güvenlik Portalı (GP)*, *Türkiye Barışı Koruma Veri Tabanı (TÜBAKOV)*, *Kavram Avcıları* ve *Black Sea Young Reformers Fellowship (BSYRF)* projelerini hayata geçirmiştir.

UİK hakkında daha fazla bilgi almak için, lütfen [web sayfasını](https://www.uik.org.tr) (https://www.uik.org.tr) ziyaret ediniz.

© UİK 2019

Bu çalışmanın telif hakları Uluslararası İlişkiler Konseyi (UİK)’e ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu çalışmada yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; UİK’in kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

Güvenlik Yazıları, NATO Kamu Diplomasisi Birimi tarafından desteklenmektedir.

Security Papers are supported by the NATO Public Diplomacy Division.